

Den nye skolehverdagen i grunnskolen (1-10)

Mandat

Som et ledd i Forandring 2017 har SVs landsstyre nedsatt arbeidsgrupper innenfor temaene heldagsskole, eldrepolitikk og det grønne skiftet. Det overordna mandatet som er felles for alle gruppene, er at de skal levere innspill til SVs arbeidsprogram for perioden 2017-2021. Gruppene skal jobbe innenfor tidsrommet våren 2016, og levere sine innspill til partiet innen 1. juli.

Heldagsskole: Arbeidsgruppa skal foreslå en eller flere modeller for heldagsskolen, og hvilke elementer den bør bestå av. Utarbeidelsen av forslag og modeller skal ta utgangspunkt i implementering fra 2017. Gruppa skal hente innspill fra relevante aktører innenfor blant annet idrett og kultur.

Arbeidsgruppen har bestått av: Elisabet Dahle (leder), Andreas Borud, Tarjei Helland, Hilde Mari Bjørke, Per Tøien, Harald Bjørlow, Hans Ole Rian og Marit Myhrer.

Innledning

Arbeidsgruppen leverer med dette et forslag til hva som kan være innhold, omfang, organisering, prosess og prioritering i SVs heldagsskole. Arbeidsgruppen ser utfordringer med bruken av begrepet «Heldagsskole», men har ikke lyktes med å finne et alternativ. Vi velger i dette dokumentet å omtale heldagsskolen som «den nye skolehverdagen».

Arbeidsgruppen mener det er mye bra å bygge videre på når norsk skole skal utvikles. I vårt forslag er vi opptatt av å gi noen nasjonale rammer for hvordan vi kan utvikle en skole for framtiden, men det legges til grunn at denne skolereformen skal utvikles innen i fra, i en åpen og inkluderende prosess der profesjonen selv blir gitt tillit og ansvar. Reformen skal fullfinansieres fra statens side, og ikke øke arbeidsbelastningen til den enkelte lærer. De tiltakene som ev. vil kreve endringer i lærernes arbeidstidsbestemmelser, skal i tilfelle være gjenstand for forhandlinger. Siden det er nær sammenheng mellom det pedagogiske arbeidet og lærernes arbeidsvilkår, vil arbeidsgruppen hevde at forhandlingsansvaret for skoleverket bør tilbakeføres til staten.

Den nye skolehverdagen handler om å gi mer tid og rom for læring og utvikling i en elevaktiv skole med et helhetlig og bredt kunnskapssyn. Alle tiltak som skal implementeres i den obligatoriske skoletiden, og frivillige aktiviteter som tilbys i *tilknytning* til skoledagen, skal være gratis for elevene.

En ny skolehverdag – dybdeløring for hele mennesker

Skolen er en felles møteplass der alle barn og unge skal få kunnskap og utvikle sine ferdigheter, holdninger og verdier. Skolen skal gi alle utfordringer og mestringsopplevelser, og legge grunnlaget for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltakelse i samfunnet og arbeidslivet. Den nye skolehverdagen skal ha et innhold som legger til rette for at alle elevene får realisert sitt livsprosjekt. Da må elevene gis anledning til å oppdage, bruke og utvikle sine talenter. Et godt og inkluderende læringsmiljø er en viktig forutsetning for trivsel, økt motivasjon og mestring. Gjennom nok kompetente lærere, god ledelse og aktive elever, som har tid til læring gjennom praktisk og variert læringsarbeid, skal Den nye skolehverdagen bidra til livslang læring og utvikle hele mennesket.

Ludvigsen-utvalget skulle vurdere grunnoppløringens fag opp mot kravene til kompetanse i et fremtidig samfunns- og arbeidsliv. I en grundig rapport konkluderte utvalget med at det må ryddes i læreplanene og legges bedre til rette for dybdeløring, hvis skolen skal forberede elevene best mulig på framtiden. I tillegg må kreativitet spille en større rolle i alle fag, og elevene må «lære å lære», altså ha et bevisst og kritisk forhold til egen læring. Livsmestring må også få en større rolle i skolehverdagen. Forskning viser at flere og flere ungdommer har psykiske problemer. Stress, prestasjonsangst, lav selvfølelse og ensomhet er noen eksempler på hva ungdommer sliter med. Nyere forskning viser blant annet til at ensomhet er den største årsaken til frafall i videregående oppløring.

Utviklingen av norsk skole må bygge på de grunnleggende verdiene som vår fellesskole er tuftet på, og skje i tillitsfull samhandling med elever, lærere og skoleledere. SV vil utvikle skolen innenfra, gjennom å legge til rette for involverende prosesser med økt elevmedvirkning og profesjonelt handlingsrom.

Et helhetlig kunnskapssyn og dybdel ring

fagspesifikk kompetanse

kompetanse i å lære

kompetanse i å
kommunisere,
samhandle og delta

kompetanse i å
utforske og skape

FLERE TIMER

 kt
fleksibilitet

Tid til
prosjekt-
arbeid og
tverrfaglig
ghet

Rom for
varierte
l ringsfo-
rmer

ET TEAM RUNDT LÆRER EN

Skolehel-
se-
tjeneste

Andre
yrkes-
grupper

ØKT LÆRER - TETTH ET

Maks 15
elever
per
lærer 1.-
4. trinn,
maks 20
elever
på 5.-10.

L RIN GS- MILJØ

Anti-
mobbe-
arbeid

Inklude-
ring

Livs-
mestrin-
g

SKOLE- MAT OG FYSAK

Sunt,
gratis
skole-
måltid

 n time
fysisk
aktivite-
t hver
dag

PRAKTIS- KE OG ESTETIS- KE FAG

Mer
kunst og
kultur

Kreative
lærings-
prosesser

Lære med
hode og
hender

TILLITS- BASERT LEDELSE OG MED- VIRKNIN- G

Nytt
kvalitets-
vurderings-
system

Skolebaser-
t
vurdering

Elev-
medvirkn-
ing

Lokalt
handlings-
rom

Profesjonel
l frihet

NYTT FAGLIG RAMME- VERK

Nye
læreplaner

Oppdatert
lærer-
utdanning

SVs tillitsreform

SVs tillitsreform vil være et *rammeverk* for å skape den nye skolehverdagen. Framtidens skole, med mer dybdelæring, kreativitet og livsmestring, krever en oppdatert *skolehverdag*. Detaljene i denne skolehverdagen er det skolene selv som skal utforme. Men SV vil foreslå noen overordnede, nasjonale grep som vil legge til rette for bedre tilpasset opplæring for alle elever. Disse grepene er:

- Nasjonal norm for lærertetthet
- Økt profesjonelt handlingsrom - læringsfremmende styringsprinsipper
- Gratis og kontinuerlig mulighet for etter- og videreutdanning
- Styrke elevmedvirkningen
- Utvidet tid til øvingsarbeid, fysisk aktivitet og kunst- og kultur
- Skolemat
- Samarbeid med idrettslag, kulturskolen, barne- og ungdomsforeninger mm i lokalmiljøet
- Øremerke bevilgninger til skolehelsetjenesten
- Andre yrkesgrupper inn i skolen

Profesjonelt handlingsrom

SVs tillitsreform skal gi mer makt til dem som kjenner skolen best. Profesjonen skal styrkes gjennom kontinuerlig mulighet til faglig utvikling og gis økt handlingsrom til å organisere skolehverdagen ut ifra sine faglige vurderinger om hva som fremmer læring og trivsel for elevene. Skolens ledelse må gis tid og rom for pedagogisk ledelse, og skal legge til rette for gode strukturer for medvirkning, læringsfremmende kvalitetsvurdering og faglig utviklingsarbeid. Lærere skal ha metodeansvar, og gis tid og rom for å følge opp elevene ut i fra deres behov. Kvalitetsvurdering skal ta utgangspunkt i hvilken kunnskap skolen trenger for å bidra til økt læringsprogresjon og læringsutbytte hos elevene. Målstyrings-regimer som er til hinder for utøvelse av et bredt kunnskapssyn og en helhetlig tilnærming til elevenes læring og utvikling, skal fjernes.

Likeverdig opplæringstilbud i et inkluderende læringsmiljø

For å lykkes med å utvikle den norske skolen og for å kunne møte framtidens behov for kompetanse, vil SV innføre en nasjonal norm for lærertetthet. Det sikrer en grunnbemanning som gjør det mulig å gi tilpasse opplæringen til elevenes behov, og kunne ta i bruk alternative læringsarenaer og et mangfold av praktiske undervisningsmetoder. Arbeidet med å skape et godt og inkluderende læringsmiljø, fri for mobbing og diskriminering, må gjennomsyre hele skolehverdagen. Omleggingen som Ludvigsen-utvalget foreslår, vil kreve endringer i fagtilbudet, timefordelingen i fag, organiseringen av opplæringstilbudet og økt kompetanse hos lærere og ledere.

Profesjonen må være den sentrale aktøren i utviklingen av dette arbeidet. Nasjonale utdanningsmyndigheter må legge klare premisser for de overordnede målene for norsk skole, sikre skolene gode rammevilkår og elevenes juridiske rettigheter til et likeverdig opplæringstilbud. SV vil styrke opplæringslovens bestemmelser, slik at elevens rettigheter for spesialpedagogisk tilrettelegging og oppfølging blir ivaretatt, blant annet ved å lovfeste retten til Statped's tjenester, slik Midtlyng-utvalget foreslo.

Forandringsfabrikken har foreslått at det avsettes tid til «Livet» på timeplanen for 5.-10.trinn. Hensikten med tiltaket er å lage trygghet i klasserommet og at elevene øver på å snakke om vanskelige ting. Elevene blir kjent med hverandre, med læreren og med seg selv. Dette bidrar til samhold og en følelse av tilhørighet.

Elevmedvirkning

Opplæring er et samarbeid mellom lærer og elev. Derfor blir opplæringen bedre når klassen kan påvirke den i samarbeid med læreren. Hver elevgruppe er forskjellig og demokrati sikrer bedre muligheter for å tilpasse undervisningen til hver enkelt elev. En ny skolehverdag må derfor legge til rette for elevdemokrati og medvirkning for å forbedre undervisningen, læringsfremmende vurderingsformer, læringsmiljø og skolen som en organisatorisk enhet. Elever som opplever å bli sett, lyttet til og blir vist tillit, tar også ansvar. Elevene besitter en viktig kunnskap om å være barn og ung i Norge i dag, hvilke utfordringer og muligheter de står overfor som enkeltindivider og som gruppe, hva som motiverer for læring mm. En ny skolehverdag må utformes i samarbeid med elevene. SV vil innføre tid til elevrådsarbeid for 5.-10.trinn.

Et helhetlig kunnskapssyn

En ny og helhetlig skolehverdag skal gi elever og lærere bedre tid. Mest mulig av elevens læringsarbeid bør gjøres i skoletiden med hjelp og veiledning fra lærere. I stedet for lekser som elevene tar med hjem, så vil SV øke tiden på skolen. Øvingstid er elevenes tid til å gjøre pålagt eller egeninitiert for- og etterarbeid til undervisningstimene. I øvingstiden skal elevene gis tid og rom for læring gjennom prøving og feiling. Hvordan skolen vil organisere tilbudet og nyttiggjøre seg av denne tiden, skal drøftes og avtales på den enkelte skole.

En ny og helhetlig skoledag skal bidra til glade, trygge og kreative barn og ungdommer. Et godt læringsmiljø skaper gode vilkår for læring og trivsel. Gjennom å utvide skoledagen vil SV gi mer tid til aktiviteter som bygger opp under skolens samfunnsmandat. Den nye skolehverdagen skal legge bedre til rette for mer fysisk aktivitet, økt vektlegging av praktisk-estetiske fag og metode, og gi et variert kunst- og kulturtilbud. Denne tiden skal støtte opp under det helhetlige kunnskapssynet i skolen og være et verktøy for det sosialpedagogiske tilbudet. Hvordan skolen vil organisere tilbudet og nyttiggjøre seg av denne tiden, skal drøftes og avtales på den enkelte skole.

Samarbeid skole og frivillige organisasjoner

All involvering av frivillige organisasjoner må bidra til at skolen bedre når sine mål. For å bygge opp under et bredt kunnskapssyn, et inkluderende læringsmiljø og legge til rette for at alle elever skal få oppdage, bruke og utvikle sine talenter, vil SV stimulere til økt samarbeid med frivillige organisasjoner i skolens nærmiljø. Skolen må selv vurdere hvordan de kan nyttiggjøre seg de ressursene som frivillige organisasjoner besitter, som et supplement til det opplæringstilbudet skolen skal gi. Frivillige organisasjoner kan bistå skolen med aktiviteter som gis i skoletiden, eller etter obligatorisk undervisningstid.

Selv om målet er en best mulig skolehverdag for alle involverte – og en best mulig skole for samfunnet – må perspektivet i spørsmålet om samarbeid med frivillige organisasjoner i skolen være at det er gjensidig gunstig. Et slikt samarbeid må baseres på at det også oppleves som gunstig for den frivillige organisasjonen slik at et ev. samarbeid blir bærekraftig og godt.

Skal frivillige organisasjoner knyttes til den enkelte skole i kortsiktige eller langsiktige samarbeid, må selve samarbeidet forankres i en avtale mellom skolen, kommunen og den frivillige organisasjonen.

Modell som viser den nye skolehverdagen

1.-4.trinn	5.-7.trinn	8.-10.trinn
<p>• 1,5 time utvidet tid pr/dag til:</p> <p>Øvingstid Fysisk aktivitet Kunst og kultur</p> <p>• Skolemat • Kulturskoletime</p>	<p>• 1,5 time utvidet tid pr/dag til:</p> <p>Øvingstid Fysisk aktivitet Kunst og kultur</p> <p>• Skolemat • Elevrådstid • " Livet"</p>	<p>• 1,5 time utvidet tid pr/dag til:</p> <p>Øvingstid Fysisk aktivitet Kunst og kultur</p> <p>• Skolemat • Elevrådstid • " Livet"</p>
SKOLE-FRITID	SKOLE-FRITID	SKOLE-FRITID
<p>• SAMARBEID MED KULTURSKOLEN, IDRETTSFORENINGER, BARNE- OG UNGDOMSLAG</p>	<p>• SAMARBEID MED KULTURSKOLEN, IDRETTSFORENINGER, BARNE- OG UNGDOMSLAG</p>	<p>• SAMARBEID MED KULTURSKOLEN, IDRETTSFORENINGER, BARNE- OG UNGDOMSLAG</p>

Ny helhetlig skolehverdag - innfasing

Fase 1

- 1) Gradvis implementering av nasjonal norm for lærertetthet: Maks 15 elever pr lærer på 1.-4.trinn og maks 20 elever pr lærer fra 5.-10.trinn. Vi vil begynne med 1.-4.trinn.
- 2) Nedsette en partssammensatt gruppe for å utarbeide forslag til nasjonale rammer for et kvalitetsvurderings-system, som fremmer læring og reduserer unødig rapportering og byråkrati. Nasjonale prøver gjøres til utvalgsprøver.
- 3) Gradvis utvidelse av tid til øving, fysisk aktivitet og kunst og kultur. Vi vil begynne med 1.-4.trinn.
- 4) Tilskudd til innføring av kulturskoletime 1.-4.trinn (søkbart).
- 5) Forsøk med tid til «Livet» på 5.-7.trinn.
- 6) Tilskudd til skolefrokost på ungdomstrinnet (søkbart).
- 7) Stimuleringstilskudd for økt samarbeid mellom skoler og idrettslag, kulturskoler og andre barne- og ungdomsforeninger i nærmiljøet (søkbart).

Fase 2

- 1) Gradvis implementering av norm for lærertetthet. 5.-7.trinn.
- 2) Skolebasert kompetanseutvikling for dybdelæring og læringsmiljø.
- 3) Utvidelse av tid til øving, fysisk aktivitet og kunst og kultur. 5.-7.trinn
- 4) Utvidelse av tid til elevråd. 8.-10-trinn.
- 5) Forsøk med til «Livet» på 8.-10.trinn.
- 6) Øremerkede midler til skolehelsesøster og skolepsykolog. Ungdomstrinnet.

Fase 3

- 1) Gradvis implementering av norm for lærertetthet. 8.-10.trinn.
- 2) Utvidelse av tid til øving, fysisk aktivitet og kunst og kultur 8.-10.trinn.
- 3) Utvidelse av tid til elevråd 5.-7.trinn.
- 4) Tilskudd til skolemat for 1.-10.trinn.
- 5) Et team rundt læreren. Stimuleringsmidler for tilsetting av andre yrkesgrupper i skolen. Barne-, ungdoms- og miljøarbeidere.